

Р.Д. ДЗЮБА, Я.В. ДЗЮБА

Полтавський обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей із сільської місцевості імені А.С. Макаренка, с. Ковалівка Полтавської області

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ НА ОСНОВІ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Ключові слова: акція “Рушник макаренківської єдності поколінь”, традиції, виховання, експедиційно-пошукова діяльність.

Сьогодні в період великих соціальних зрушень, які поглибили зубожіння, безробіття та зміни суспільних норм і цінностей, ми частіше звертаємось до творчої спадщини А.С.Макаренка. Місце цього видатного педагога в історії думки визначається передусім тим величезним внеском, який він зробив у теорію і практику виховання підростаючого покоління на основі національно-культурних традицій. В колонії ім. М.Горького, яку очолював Антон Семенович з 1920 по 1928р., досить яскраво й ефективно були втілені його педагогічні ідеї. Про високу результативність роботи цього закладу говорить той факт, що Полтавська трудова колонія ім.М.Горького була визнана дослідно-показовою установою Наркомосу УРСР 1923–1926 рр.

Сьогодні його традиції та здобутки активно впроваджуються у роботі Полтавського обласного ліцею-інтернату для обдарованих дітей із сільської місцевості імені А.С.Макаренка.

Ступивши на землю, по якій ходив А.С.Макаренко, неможливо втриматись, щоб не поринути у вир красенства. Традиції, запроваджені ним у колективній праці, ліцей використовує у своїй роботі. Великий педагог підкреслював: „Ніщо так не скріплює колектив, як традиція. Виховати традиції, зберегти їх – надзвичайно важливе завдання виховної роботи. Школа, в якій немає традицій, звичайно, не може бути хорошою школою, і кращі школи – саме ті, які накопичили власні традиції”.

Полтавський обласний ліцей-інтернат для обдарованих дітей із сільської місцевості імені А.С.Макаренком є таким освітнім закладом. У ньому ліцейісти наслідують правила і традиції, які були запроваджені в колективі Макаренком. Саме на основі традицій видатного педагога і був створений гурт «Успіх», керівником якого є Р.Д.Дзюба – магістр педагогічної освіти, учитель-методист, староста обласної спеціально-дослідницької групи „Проектування як метод пізнання в освітній галузі „Технологія”, яка діє при ПОІІПО імені М.В.Остроградського.

Основна формула нашої дисципліни – «якомога більше вимог до людини і якомога більше поваги до неї» [3, с. 148]. У школах потрібні єдині вимоги, що стосуються організації навчального дня, поведінки школярів на уроці, перерви і т.д.

Організуюючи процес виховання свідомої дисципліни, слід пам'ятати, що «ніякі засоби не можна розглядати окремо взяті з системи» [3, с. 116].

Результати, які ми отримуємо, говорять про те, що в школі повинна бути посилена робота із озброєння учня знаннями норм і правил поведінки, необхідно також більше уваги приділяти формуванню стійких поглядів і переконань. Поведінка, писав А.С. Макаренко «є дуже складний результат не однієї свідомості, але й знання, сили, звички, хватки, пристосованості, сміливості, здоров'я і, найголовніше, соціального досвіду» [4, с. 338].

Зустріч членів гурту із вихованцем Макаренка І.Д.Токаревим та Л.Ф.Пашко надихнула на проведення акції по створенню рушника макаренківських поколінь. Під час зустрічі з Л.Ф.Пашко, ліцеїстам був переданий сувій полотна, якому судилося стати важливою мистецькою пам'яткою всеукраїнського масштабу. Метою акції є проведення протягом серпня 2008-травня 2009 рр. Всеукраїнської культурно-мистецької, суспільно-політичної акції “Рушник макаренківської єдності поколінь” з метою виховання у суспільстві почуття гордості за свій народ і свою державу, глибокого розуміння макаренківської теорії і популяризації його педагогічної спадщини, культурного розвитку України, сприяння відродженню народних традицій і ремесел.

У системі роботи, яка склалася в школі і передбачає тісне поєднання урочної і позаурочної діяльності, головна роль відводиться народознавчому підходу до формування активної творчої особистості. Педагогічний вплив національно-культурних традицій на формування особистості дитини найефективніший. Досвід свідчить, що учні сприймають їх від батьків і вчителів без заперечень, як те, що само собою розуміється і не допускає сумнівів, природно і без зусиль, зовсім не відчуваючи, що їх наставляють і виховують [1].

При всій складності процесу вишивки рушника майстрами різних стилів і мистецьких напрямків та дітьми-наслідниками макаренківських традицій він має являти собою завершений твір народного прикладного мистецтва, гідний для експонування в музеях і виставкових залах. Розмір сувою полотна, з якого вишивається рушник – 3.5 x 0.5 м. Загальна площа вишивки – до 1.5 кв.м. Почалася акція в таборі учнівського активу Міністерства освіти і науки України. Цьому передували театралізовані дійства та конкурс „Міс Панянка-вишиванка”, тривалі консультації з провідними фахівцями в галузі мистецтва, зокрема з начальником Всеукраїнського центру туризму та краєзнавства О.С.Бондарчуком та провідним науковим співробітником Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнографії імені М.Рильського НАНУ, проректором з наукової роботи Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені М. Бойчука Міністерства освіти і науки України, організатором ряду міжнародних конференцій в Україні, Греції, Македонії, США, Югославії М.Р.Селівачовим.

Початок кожного етапу акції в областях (містах) та передача рушника представникам іншої області (міста) відбувається в урочистій обстановці з залученням широких кіл громадськості, майстрів декоративно прикладного мистецтва, самодіяльних етнографічних колективів, вчених-етнографів та мистецтвознавців, студентів навчальних закладів.

Міста, які були відвідані гуртом, мають неабиякий зв'язок з ім'ям великого педагога і письменника. 13 (1 ст. ст.) березня 1888 року народився Антон Семенович Макаренко в місті Білопільля. В 1895 році семирічного Макаренка віддали в двокласне училище з п'ятирічним курсом навчання.

Тому наступним етапом була поїздка до міста Білопільля Сумської області. Вишивання рушника відбулося у музеї Макаренка за участю адміністрації Білопільського району. Далі рушник вишивали у Білопільській загальноосвітній школі-інтернаті I-III ст. учні 9 класу і адміністрація закладу.

У січні 1901 року в Крюкові відкрилися нові вагонні майстерні і Семена Григоровича, батька Антона Семеновича, перевели туди старшим малярем. А влітку туди переїхали і решта членів сім'я Макаренка.

Гурт побував і в цьому місті, завітали до музею-оселі Макаренка. Тут ліцеїсти дослідили вишивки, які виготовила мама великого педагога і продовжили шити наш рушник разом із науковим співробітником музею.

1901 року Антон Макаренко блискуче здав екзамен і вступив у другий клас чотирикласного міського училища з шестирічним курсом навчання. Тому географія місць, пов'язаних з ім'ям А.С.Макаренка, досить велика. Це і будинок № 44 по вулиці Макаренка, що в м. Кременчуці, де в невеликому одноповерховому будинку – колишньому батьківському домі Антона Семеновича в 1951 році відкрито педагогічно-меморіальний музей А. С. Макаренка.

У будівлі професійного коледжу імені А.С.Макаренка колись тут знаходилось Крюківське двокласне залізничне училище з п'ятирічним строком навчання. У ньому в 1905 році сімнадцятирічний Антон Семенович розпочав свою педагогічну діяльність на посаді вчителя і продовжував її тут до 1911 року. Зараз це Кременчуцький професійний ліцей сфер і послуг імені А.С.Макаренка. Учні та адміністрація закладу також взяли участь у даній акції. Відвідуючи кременчуцьку землю, завітали також до педагогічного училища, яке носить його ім'я. До праці над рушником прилучилися і студенти та дирекція цього закладу.

Після училища Макаренко переїхав на станцію Долинська (тепер Кіровоградської області), де працював вчителем і вихователем. А в 1917 р. став вже інспектором (директором) Крюківського училища. Як свідчать його учні тих років, А.С.Макаренко був дуже добрим учителем – серйозним, вимогливим, справедливим. Коли він захоплює розповідати про щось нове для учнів, вони й гадки не мали про порушення дисципліни. Один з його тодішніх учнів став міністром України, інший – генералом, ще інший – почесним громадянином міста Кременчука.

Цікава зустріч відбулася у нас із Еміліаном Меттіні – магістром Пізанського університету та А.В.Ткаченком – секретарем міжнародної асоціації макаренкознавців.

Антон Семенович Макаренко, вступаючи до Полтавського учительського інституту, мав 9 років учительського стажу, тому гурт «Успіх» відвідує Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В.Остроградського. Де, як не тут популяризувати макаренкову теорію навчання і виховання молоді на основі національно-культурних традицій українського народу.

Останні етапи вишивання рушника мають відбутися у Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка та Полтавському центрі туризму і краєзнавства учнівської молоді на обласному зльоті юних краєзнавців, учасників всеукраїнської історико-етнографічної експедиції «Україна вишивана».

У міністерському таборі до вишивання рушника долучилися представники різних регіонів України, зокрема, Закарпаття, Тернопільщини, Чернівецької, Луганської областей. Та найактивнішими були команди з Полтавщини. Загалом у першому етапі взяли участь близько 50 чоловік віком від 11 до 60 років.

За підсумками Акції створюється документальний фільм «Рушник макаренківської єдності поколінь» для показу на місцевих телеканалах, в глобальній мережі ІНТЕРНЕТ тощо, видається колективний збірник кращих газетно-журнальних публікацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко А.М. Виховання людини: нове і вічне: Методолого-теоретичний і практичний коментар. – Полтава, 2006.
2. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. – К., 1990.
3. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: В 8-ми т. – Т. 5 / Сост. Л.Ю.Гордин, А.А.Фролов. – М., 1983.
5. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: В 8-ми т. – Т. 4. / Сост. Л.Ю.Гордин, А.А.Фролов. – М., 1983.

Р. Д. Дзюба, Я. В. Дзюба

Полтавский областной лицей-интернат для талантливых детей из сельской местности имени А.С. Макаренко, с. Ковалевка Полтавской области
ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ НА ОСНОВЕ НАЦИОНАЛЬНО – КУЛЬТУРНЫХ ТРАДИЦИЙ УКРАИНСКОГО НАРОДА

Рассматривается опыт воспитания ученической молодежи на основе национально-культурных традиций украинского народа. Одним из воспитательных средств представлена общественно-политическая акция «Полотенце макаренковского единства поколений».

Ключевые слова: акция «Полотенце макаренковского единства поколений», традиции, воспитание, экспедиционно-поисковая деятельность.

R.D.Dzyuba, Y.V.Dzyuba

YOUTH'S EDUCATION ON THE PRINCIPLES NATIONAL CULTURAL TRADITIONS OF UKRAINIAN PEOPLE

The article deals with experience of pupils' education which based on national and cultural traditions of Ukrainian people.

Key words: traditions, education, research activity.

Одержано 04. 03. 2009 р.

Рекомендовано до друку 12. 05. 2009 р.

Н.В. КОРЯГІНА

Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені М.В. Остроградського, м. Полтава

ВТІЛЕННЯ ІДЕЙ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО У ВИКОРИСТАННІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ПРИРОДОЗНАВСТВО»

Ключові слова: В.І. Вернадський, дослідження, експеримент, природознавство.

Науковий світогляд, пройнятий природознавством і математикою, є найбільша сила не тільки сучасного, а й майбутнього.

В.І. Вернадський

Володимир Іванович Вернадський – натураліст і геніальний мислитель – своїми науковими узагальненнями випередив час. Тому ще довго людство буде повертатись до спадщини великого вченого, переосмислюючи його ідеї, включаючи їх в еволюціонізуючу систему своїх знань. Не будучи біологом, а можливо й завдяки цьому, Вернадський цікавився, перш за все, філософськими та інтегруючими поняттями. Володимир Іванович оцінив, осмислив, розвинув і науково обґрунтував багато ідей природничої